

INFORMÁTOR

SLOVENSKEJ ARCHEOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI PRI SAV

X/1999/1

NITRA

OBSAH: Výbor SAS oznamuje • Stanovy SAS ... • Používanie detektora • Aktuality z EAA ... • Nové publikácie • Spoločensko-vedecké podujatia • Nadácia Antona Točíka v roku 1998 • Jubileá • Opustili naše rady • Oznam • Redakčná výzva.

VÝBOR SLOVENSKEJ ARCHEOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI PRI SAV OZNAMUJE

Celoštátne stretnutie archeológov

Vážení priatelia,

naša archeologická obec sa v tomto roku dožíva významnej udalosti vo svojich dejinách - 60. výročia založenia prvého archeologického ústavu (Štátneho archeologického a konzervátorského ústavu pri SNM v Turčianskom Svätom Martine), a tým aj organizovanej archeologickej činnosti na Slovensku. Pri tejto príležitosti pripravujeme v spolupráci s Archeologickým ústavom SAV v Nitre spoločné odborné podujatie, ktoré sa uskutoční v dňoch 21.-22. septembra 1999 v budove SAV na Akademickej ulici č. 2 v Nitre. Jeho súčasťou bude aj Valné zhromaždenie Slovenskej archeologickej spoločnosti pri SAV a Zjazd slovenských archeológov '99, ktoré sa z uvedených dôvodov výnimcoľne uskutočnia v jesennom termíne. Z plánovaného programu vyberáme niekoľko hlavných bodov (bližšie pozri v priložených materiáloch):

- správa o činnosti a hospodárení SAS v rokoch 1996-1999;
- správa revíznej komisie;
- volby nového výboru a revíznej komisie;
- informatívne prednášky o terénnych výskumoch, prieskumoch, vedeckých projektoch a iných archeologickej aktivitách;
- slávostné zhromaždenie pri príležitosti 60. výročia vzniku Archeologickej ústavu.

Súčasne s domácimi podujatiami sa uskutoční aj medzinárodné stretnutie archeologickej spoločnosti pod názvom „Dejiny, činnosť a perspektívy archeologickej spoločnosti v strednej Európe“, na ktoré budú prizvaní zástupcovia partnerských organizácií z Česka, Polska, Rakúska, Maďarska, Slovenska a Chorvátska. Jeho cieľom bude výmena informácií a skúseností, ako aj dohodnutie spolupráce v nasledujúcom období.

Členské príspevky

Výbor Slovenskej archeologickej spoločnosti pri SAV týmto upozorňuje svojich členov, ktorí si už niekoľko rokov neuhradili členské príspevky, že v prípade ak nesplnia túto svoju základnú povinnosť osobne alebo priloženou poštovou poukážkou najneskôr do 21. 9. 1999, bude Valnému zhromaždeniu SAS pri SAV v zmysle platných stanov podaný návrh na ukončenie ich členstva v našej Spoločnosti. Členský príspevok pre riadnych členov činí 100,- Sk, pre študentov a dôchodcov 50,- Sk ročne.

Výbor SAS pri SAV

Rozpočet SAS a jeho plnenie v roku 1998

Účelové prostriedky na Bibliografiu - depozit	tlač prev. nákl.	13.465,- Sk 2.000,- Sk
spolu		<u>15.465,- Sk</u>

Zostatky z roku 1997:	pokladňa bežný účet	40,10 Sk 93,41 Sk
spolu		<u>133,51 Sk</u>

Príjmy v roku 1998:	dotácia RVS* členské príspevky úroky na BÚ	50.200,- Sk 23.960,40 Sk 521,72 Sk
spolu		<u>74.652,12 Sk</u>

Príjmy a zostatky spolu	= 74.785,63 Sk
	=====

	Návrh		Pridelené prostriedky		Čerpanie	
	RVS	SAS	RVS	SAS	RVS	SAS
1. Prednášky	5,0	-	5,0	-	1,4	-
2. Stretnutie VS archeológov	5,7	0,5	5,7	0,5	5,7	0,6
3. Seminár: 20 rokov výskumu v Iži	10,0	-	5,0	-	5,0	0,1
4. Spomienkové stretn./Krička, Točík/	2,0	-	2,0	-	4,4	-
5. História činnosti a adresár SAS	5,0	-	5,0	-	5,0	-
6. Informátor - tlač a red. práce	8,5	-	8,5	-	8,5	-
7. Zasadnutia výboru	8,0	0,5	8,0	0,5	8,0	0,5
Akcie 1 - 7 spolu	44,2	1,0	39,2	1,0	38,0	1,2
knihovník	-	1,0	-	1,0	-	1,0
hospodár	3,0	3,0	-	3,0	3,0	3,0
tajomník	-	6,0	-	6,0	-	3,0
zasadnutia redakčných rád	1,0	-	-	-	-	-
tlač suplementu Iža	10,0	-	-	-	-	-
redakčné práce suplementu	-	4,0	-	4,0	-	4,0
Bibliografia 1989-90	-	4,0	-	4,0	-	4,0
Bibliografia 1991-92	27,0	-	-	-	-	-
Zjazd slov. archeológov	7,5	0,5	-	0,5	-	0,5
iné prevádzkové náklady		17,5	-	11,0	-	9,2
8. Prevádzkové náklady spolu	66,0	18,5	11,0	18,5	12,2	22,3
D o v e d n a	110,2	19,5	50,2	19,5	50,2	23,5

Zostatky k 31.12.1998	Účelové prostriedky - Bibliografia 13.465,- Sk
-----------------------	--

v pokladni	45,40 Sk	Informátor	5.000,- Sk
na bežnom účte	1.084,74 Sk	Adresár	5.000,- Sk
spolu	<u>1.130,14 Sk</u>	spolu	<u>23.465,- Sk</u>

* RVS = "Rada vedeckých spoločností (SAV)

Návrh rozpočtu SAS na rok 1999

		Dotácia z RVS	z príjmov SAS
PRÍJMY			
materiál	18.500,-		500,-
služby	61.000,-		700,-
cestovné	12.500,-		-
honoráre	12.500,-		20.300,-
spolu	104.500,-		21.500,-
VÝDAJE			
1. Zjazd a Valné zhromaždenie	8.000,-		800,-
2. Medzinárodné stretnutie AS	15.000,-		500,-
3. Stretnutie VS archeológov	6.000,-		-
4. Odb. strel./Kraskovská, Dekan/	2.000,-		-
5. Bibliografia Slov. archeol.	-		9.000,-
6. Etnos a kultúra - zborník	15.000,-		-
7. Informátor	9.500,-		-
8. Prednášky	6.000,-		-
9. Zasadnutia výboru	8.000,-		500,-
10. Odmeny hospodára	3.000,-		3.000,-
11. Odmeny tajomníka	-		6.000,-
12. Odmeny knihovníka	-		1.000,-
13. Prevádzkové náklady	32.000,-		700,-
spolu	104.500,-		21.500,-

STANOVY SLOVENSKEJ ARCHEOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI PRI SAV

Výbor Slovenskej archeologickej spoločnosti pri SAV na svojom zasadnutí dňa 25. 3. 1999 v Nitre v rámci príprav na Valné zhromaždenie a voľby predsedu, výboru a revíznej komisie prerokoval otázku aktuálnosti našich stanov. Jeho text predkladáme v

plnom rozsahu a zároveň Vás žiadame, aby ste sa zamysleli nad jeho obsahom a Vaše konkrétné priponenky a pozmeňujúce návrhy predložili Výboru SAS pri SAV písomne alebo v rámci diskusie na Valnom zhromaždení dňa 21. 9. 1999.

* * * * *

POZMEŇUJÚCI NÁVRH K STANOVÁM

Výbor SAS navrhuje uskutočniť v stanovách nasledujúce zmeny, ktoré by v prípade schválenia Valným zhromaždením nadobudli platnosť od 1. 10. 1999:

- predĺženie funkčného obdobia výboru z 3 na 4 roky (§ 9, bod 2);
- priame voľby predsedu, zakotvené v § 8, bod 2d, uviesť aj v § 9;

- formuláciu „počet navrhovaných kandidátov musí aspoň dvojnásobne prevyšovať počet volených členov“, uvedenú v § 8, bod 2d, zmeniť na "počet navrhovaných kandidátov spravidla dvojnásobne prevyšuje počet volených členov".

STANOVY SLOVENSKEJ ARCHEOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI PRI SLOVENSKEJ AKADÉMII VIED

§ 1

1. Slovenská archeologická spoločnosť (ďalej len Spoločnosť) je dobrovoľná výberová nepolitická organizácia profesionálnych a amatérskych záujemcov o archeológiu, združených k spoločnej činnosti v odbore archeológia.
2. Spoločnosť vyvíja svoju činnosť pri Slovenskej akadémii vied (ďalej len SAV).
3. Spoločnosť pôsobí na území Slovenskej republiky.
4. Sídлом Spoločnosti je Nitra.
5. Spoločnosť je samostatným právnym subjektom.

§ 2

Poslanie, ciele, úlohy a formy pôsobenia

Poslaním Spoločnosti je:

1. Podnecovať a rozvíjať vedeckú, výskumnú a vedecko-popularizačnú činnosť v odbore archeológia a pomáhať pri záchrane a ochrane archeologických nálezov a nálezísk.
2. Poskytovať svojim členom pomoc pri odbornej a vedeckej práci a ochraňovať ich profesionálne záujmy
 - a) zastupovať profesionálne záujmy svojich členov vo vzťahu k štátnym a iným inštitúciám;
 - b) registrovať voľné miesta v odbore a pomáhať nezamestnaným archeológom;
 - c) podieľať sa na koordinácii vedeckovýskumného programu na Slovensku.
3. Dbať o dodržiavanie zásad etiky vedeckej práce.

§ 3

Formy činnosti

1. Spoločnosť usporadúva vedecké podujatia (konferencie, semináre, prednášky, komisie, diskusie a pod.).
2. Spoločnosť rozvíja vlastnú edičnú a publikačnú činnosť.
3. Spoločnosť oceňuje publikačnú, prednáškovú, výstavnú a prieskumnú činnosť.
4. Spoločnosť spolupracuje s rôznymi inštitúciami a spoločnosťami, ktoré môžu napomôcť rozvoju disciplíny, a to s domácimi aj zahraničnými.
5. Spoločnosť spolupracuje s inými archeologickými spoločnosťami u nás i v zahraničí.

§ 4

Členstvo

1. Spoločnosť má riadnych, čestných a kolektívnych členov.

2. Riadnym členom sa môže stať:

- a) archeológ alebo iný pracovník pôsobiaci v odbore archeológia (konzervátor, technik a pod.);
 - b) záujemca o archeológiu po odporučení dvoch riadnych členov.
3. Čestným členom SAS sa môže stať významný vedecký pracovník alebo iná osoba, ktorá sa mimoriadne zaslúžila o rozvoj archeológie. Čestné členstvo udeľuje valné zhromaždenie na návrh výboru.
 4. Kolektívnym členom Spoločnosti sa môže stať organizácia či združenie (právny subjekt), ktoré zastupuje jeden nimi poverený reprezentant.
 5. Riadne a kolektívne členstvo sa datuje odo dňa schválenia prihlášky výborom.

§ 5

Práva a povinnosti členov

A. Člen Spoločnosti má právo:

1. Voliť a byť volený do všetkých orgánov Spoločnosti.
2. Byť informovaný o činnosti Spoločnosti a o všetkých jej podujatiach, ako aj zúčastňovať sa tejto činnosti a podujatí, podávať návrhy a podnety na ďalšiu činnosť.
3. Obrátiť sa na Spoločnosť pri riešení problémov profesionálneho uplatnenia.
4. Prednostne získavať časopisy a publikácie, ktoré Spoločnosť vydáva alebo inak zabezpečuje.
5. Odvolať sa proti rozhodnutiu výboru valnému zhromaždeniu.

B. Člen Spoločnosti je povinný:

1. Zachovávať Stanovy Spoločnosti a plniť platné rozhodnutia jej orgánov.
2. V oblasti vedeckovýskumnnej činnosti dodržiavať platné zákony a smernice súvisiace s ochranou archeologických pamiatok a dodržiavať etiku vedeckého bázania.
3. Platíť členské príspevky.

§ 6

Zánik členstva

1. Členstvo v Spoločnosti zaniká úmrtím člena, jeho vystúpením, vylúčením alebo zrušením čestného členstva.
2. Riadny alebo kolektívny člen môže byť vylúčený:
 - a) ak jeho činnosť alebo konanie je v rozpore s etikou a povinnosťami člena, určenými stanovami;

- b) ak nezaplatil členské príspevky za obdobie dlhšie ako dva roky.
3. O vylúčení riadneho alebo kolektívneho člena a zrušení čestného členstva rozhoduje valné zhromaždenie na základe zdôvodneného návrhu výboru Spoločnosti.

§ 7

Orgány

1. Vedúcimi orgánmi Spoločnosti pre všetky úseky jej činnosti sú:
 - a) valné zhromaždenie;
 - b) výbor;
 - c) predsedníctvo.
2. Kontrolným orgánom Spoločnosti pre hospodársku činnosť sú jej revízori. Revízori nesmú byť členmi iných volených orgánov Spoločnosti.

§ 8

Valné zhromaždenie

1. Valné zhromaždenie je najvyšším orgánom Spoločnosti. Riadne valné zhromaždenie zvoláva výbor raz do roka. Mimoriadne valné zhromaždenie zvoláva výbor z vlastnej iniciatívy alebo na žiadosť aspoň jednej tretiny riadnych členov, a to najneskôr do jedného mesiaca po predložení žiadosti. Zúčastniť sa na valnom zhromaždení má právo každý člen Spoločnosti.
2. Do právomoci valného zhromaždenia patrí:
 - a) schvaľovať, upravovať a meniť stanovy Spoločnosti;
 - b) uznášať sa na zásadných hospodárskych opatreniach a určovať výšku členských príspievkov;
 - c) schvaľovať správy odstupujúceho výboru a revízorov;
 - d) tajných hlasovaním voliť a odvolávať predsedu, členov výboru a revízorov; počet navrhovaných kandidátov musí aspoň dvojnásobne prevyšovať počet volených členov; predložená kandidátka môže byť doplnená valným zhromaždením o ďalších kandidátov;
 - e) rozhodovať o odvolaniach proti rozhodnutiu výboru;
 - f) voliť na návrh výboru čestných členov;
 - g) uznášať sa o zrušení Spoločnosti.
3. Valné zhromaždenie je schopné uznášania, ak je prítomná najmenej polovica riadnych členov. Ak sa v stanovený čas nedostaví potrebný počet riadnych členov, môže valné zhromaždenie hlasom najmenej troch päťin prítomných upustiť od tejto podmienky.
4. Za prijaté uznesenie musí hlasovať nadpolovičná väčšina prítomných členov. Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedu.

§ 9

Výbor

1. Výbor je výkonným orgánom valného zhromaždenia, riadi činnosť Spoločnosti v období medzi valnými zhromaždeniami.
2. Výbor sa skladá z predsedu, podpredsedu, tajomníka, hospodára a členov. Volí sa na dobu troch rokov.
3. Do výboru môže byť zvolený člen Spoločnosti najviac na dve volebné obdobia za sebou.
4. Schôdze výboru Spoločnosti zvoláva predsedu podľa potreby, najmenej však tri razy do roka, okrem toho tiež najneskôr do dvoch týždňov po požiadani aspoň jednej tretiny členov výboru SAS.
5. Výbor je schopný uznášať sa za prítomnosti aspoň polovice svojich členov. Pri rovnosti hlasov je rozhodujúcim hlas predsedu.
6. Výbor je povinný prerokovať návrhy a podnety členov na najbližšej schôdzi a odpovedať na ne.
7. Odstupujúci výbor predkladá valnému zhromaždeniu návrh kandidátov do nového výboru.

§ 10

Predsedníctvo výboru

1. Výkonným orgánom výboru je predsedníctvo, ktoré riadi Spoločnosť v období medzi schôdzami výboru.
2. Predsedníctvo tvoria: predseda, podpredseda, tajomník, hospodár a ďalší traja členovia výboru.
3. Činnosť predsedníctva riadi predseda, ktorý podľa potreby zvoláva schôdze a predsedá im. Predsedu počas jeho neprítomnosti zastupuje podpredseda alebo tajomník Spoločnosti.

§ 11

Revízori

1. Dozor nad hospodárskou činnosťou Spoločnosti, pokiaľ táto funkcia spadá do kompetencie výboru, vykonávajú revízori.
2. Revízorov volí valné zhromaždenie z členov Spoločnosti na funkčné obdobie totožné s funkčným obdobím výboru.
3. Revízori sa môžu na zasadanie výboru Spoločnosti zúčastňovať s hlasom poradným.
4. Revízori podávajú o svojej činnosti správy výboru a valnému zhromaždeniu.

§ 12

Pobočky

1. V miestach, kde sú na to potrebné predpoklady, môžu členovia Spoločnosti po schválení výborom založiť pobočku Spoločnosti.

2. Organizáciu a právomoc pobočiek určí výbor Spoločnosti.

§ 13

Komisia a odborné skupiny

1. Spoločnosť môže vytvárať komisie alebo odborné skupiny, do ktorých sa členovia združujú podľa svojich záujmov a špecializácie.
2. Organizáciu komisií a odborných skupín, ako aj spôsob ich činnosti schvaľuje výbor Spoločnosti.

§ 14

Hmotné prostriedky na plnenie úloh, hospodárenie a správa majetku

1. Hmotné prostriedky na činnosť Spoločnosti tvoria členské príspevky, príjmy z vlastnej činnosti, dotácie od SAV a iných inštitúcií a dary. Spoločnosť predkladá orgánom SAV a valnému zhromaždeniu výročnú správu o činnosti a hospodárení.
2. Výbor zostaví koncom každého roka plán činnosti a na jeho podklade finančný rozpočet na budúci rok.
3. Za majetok Spoločnosti zodpovedá výbor, ktorý správou majetku poverí hospodára.

§ 15

Zastupovanie

1. V mene Spoločnosti rokujú a podľa týchto stanov podpisujú: predseda, podpredseda, tajomník a hospodár tak, že k názvu Spoločnosti pripoja svoj podpis a označenie funkcie. Vo veciach hospodársko-finančných sa vyžadujú podpisy najmenej dvoch oprávnených osôb.
2. Výbor môže splnomocniť svojich jednotlivých členov, aby v rozsahu, ktorý určí, zastupovali Spoločnosť a rokovali v jej mene.

§ 16

Zánik Spoločnosti

1. Spoločnosť zaniká, ak sa za jej zrušenie vyjadria tri päťiny jej členov.

§ 17

Záverečné ustanovenie

Stanovy Spoločnosti nadobúdajú účinnosť dňom ich schválenia valným zhromaždením.

POUŽÍVANIE DETEKTORA A OCHRANA KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

Zákon č. 89-900 z 18. dec. 1989, týkajúci sa používania detektora kovov, schválilo Národné zhromaždenie, Senát a prezident Francúzskej republiky s nasledujúcim obsahom:
(Voľný preklad)

Článok 1

Nikto nesmie používať zariadenie umožňujúce detekciu kovových predmetov k pátraniu po pamiatkach a predmetoch patriacich do oblasti prehistórie, histórie, umenia alebo archeológie bez predbežného úradného súhlasu vydaného podľa toho, aká je kvalifikácia žiadateľa a tak isto podľa druhu a spôsobu pátrania.

Článok 2

Celková reklama alebo návod k použitiu, týkajúci sa detektora kovov, má obsahovať prípomienku o zákaze, uvedenú v článku 1 tohto zákona, a tresty, ktorým tento zákon podlieha, ako i dôvody tohto opatrenia.

Článok 3

Každé porušenie týchto opatrení je postúpené zodpovedajúcim úradníkom a políciu a postupuje sa podľa zákona o ochrane zbierok č. 3 z 15. júla 1980.

Článok 4

Výsledky vyšetrovania sú okamžite postúpené prokurátorovi podľa miesta, kde k priestupku došlo.

Článok 5

Do článku 4 zákona č. 80-532 z 15. júla 1980 je vložený článok (4bis), tohto obsahu:

Asociácia má chrániť a študovať archeologické pamiatky. Podmienky, za ktorých mohli byť schválené asociácie, ktorých sa týka predchádzajúci odstavec, sú určené dekréтом Štátnej rady.

Článok 6

Podmienky, za ktorých sa aplikujú články 1 a 2 tohto zákona určuje dekrét Štátnej rady.

Článok 7

Tento zákon je platný na územných celkoch ostrova Mayotty a bude prevedený ako zákon štátu.

V Paríži, 18. júla 1989.

AKTUALITY Z EURÓPSKEJ ASOCIÁCIE ARCHEOLÓGOV (EAA)

ŠTVRTÁ VÝROČNÁ KONFERENCIA EAA

Konferencia sa uskutočnila sa v dňoch 23.-27. septembra 1998 v Göteborgu (Švédsko) za účasti viac ako 500 archeológov z 37 krajín sveta, predovšetkým z Európy. Okrem domáčich sa tu zišli väčšie skupiny bádateľov z Veľkej Británie, Ruska, Nórsku a Nemecka.

Rokovanie bolo zamerané na tri hlavné tematické okruhy:

- manažment archeologického a kultúrneho dedičstva;
- archeológia dneška: teoretické a metodologické perspektívy;
- archeológia a materiálna kultúra: interpretácia archeologických prameňov.

Počas podujatia odznelo viac ako 360 prednášok v 48 sekciách a diskusiách pri okrúhlom stole. Ďalšie aktuálne informácie mohli účastníci získať prostredníctvom 50 posterov a príslušnej panelovej diskusie. Súčasťou bohatého programu podujatia boli aj tematicky zamerané exkurzie a predaj odbornej literatúry.

Valné zhromaždenie EAA

Konalo sa dňa 26. 9. 1998 v rámci 4. výročnej konferencie EAA v Göteborgu. Hlavnými bodmi jeho programu boli zhodnotenie činnosti v uplynulom období a voľba nového predstavenstva. Čelnými funkcionármi EAA do roku 2000 sa stali:

Prezident: Prof. Willem Willems (Holandsko, 49 rokov).

Študoval prehistóriu a rímsku archeológiu na univerzitách v Amsterdame a v Michigane. Od roku 1988 zastával funkciu riaditeľa štátnej archeologickej služby v Holandsku, vedúceho rímskoprovinciálnej archeológie na leidenskej univerzite a odborného

spolupracovníka Rady Európy. Bol spoluzakladateľom EAA a jej tajomníkom v rokoch 1996-1998.

Tajomník: Dr. Arkadiusz Marcinia (Poľsko, 34 rokov).

Študoval v Oxforde a v Poznani, neskôr pracoval na výskumnom projekte kalifornskej univerzity v Santa Cruz. Od roku 1994 je asistujúcim profesorom na univerzite v Poznani. Zaoberá sa zooarcheologiou, prehistorickými roľníckymi komunitami, neolitom a dobou bronzovou v strednej Európe, ako aj teoretickými a metodickými otázkami v archeológiu. Bol členom zakladajúcej komisie EAA a členom jej výboru.

Hospodárka: Cecilia Aqvistová (Švédsko, 40 rokov).

Študovala na univerzite v Lunde, zaoberá sa kresťianizáciou. Pracovala vo fínskom Ålande ako vedúca archeologickej skupiny, neskôr vo Švédskom národnom výbere pre kultúrne dedičstvo. Počas uplynulých piatich rokov bola hospodárkou Švédskej archeologickej spoločnosti.

Valné zhromaždenie EAA zároveň zvolilo aj dvoch nových členov výboru, ktorími sa stali: Elin Dalen (Nórsko, 45 rokov) a Felipe Criado Boado (Španielsko, 37 rokov).

Za prvých čestných členov EAA boli za svoju záslužnú prácu na sekretariátoch EAA v Oslo a v Londýne menovaní Harald Hermansen (Nórsko) a Marianne Trebleová (Veľká Británia).

ZÁSADY ARCHEOLÓGOV ANGAŽOVANÝCH V ZMLUVNEJ ARCHEOLOGICKEJ PRÁCI

Členovia EAA prítomní na Valnom zhromaždení schválili dokument „Zásady archeológov angažovaných v zmluvnej archeologickej práci“, zostavený Pracovou skupinou pre kommerčnú archeológiu pri EAA. Jeho pôvodný text bol predložený už na konferencii v Ravene v roku 1997 a publikovaný ako koncept v spravodaji The European Archaeologist 8 (Winter 1997). Jeho obsah bol živo a dôkladne prediskutovaný pri jednom z okrúhlych stolov v Göte-

borgu, pri ktorom sa dospeло k dvom dôležitým zmenám:

- pôvodný termín „komerčná archeologická práca“ bol nahradený termínom „zmluvná archeologická práca“;
- k pôvodným 13-tim bodom textu pribudol ďalší.

Schválený text Zásad archeológov angažovaných v zmluvnej archeologickej práci uvádzame v plnom znení:

1. Archeológovia by mali zaručiť, že poznajú le- gálny rámec archeologickej práce v danej kraji- ne a pôsobia v jeho medziach.
2. Archeológovia by mali zaručiť, že investorom a projektantom poskytujú najpresnejšie informá- cie a neangažujú sa nad rámec svojich vedo- mostí a kompetencií.
3. Archeológovia by mali zaručiť, že rozumejú systému archeologickej práce a zodpovednosť, ako aj vzťahom medzi týmito úlohami a ich postaveniu v uvedenom systéme.
4. Archeológovia by sa mali vyhýbať konfliktom záujmov medzi poskytnutím posudku, ktorý je v ich právomoci a medzi prijatím zmluvne do- hodnutej práce.
5. Archeológovia by nemali prijať zmluvnú prácu, na ktorú nie sú (oni alebo ich organizácia) nále- žite technicky, personálne a odborne vybavení.
6. Archeológovia by sa mali pridŕžať primeraného projektového kontrolného systému (odborného, finančného, kvalitatívneho, časového) v súvis- losti s prácou, ktorú vykonávajú.
7. Archeológovia by sa mali pridŕžať štandard- ných odborných kritérií archeologickej práce.
8. Archeológovia by mali v rámci konkurencie medzi archeologickými organizáciami dodržia- vať príslušné právne a etické normy.
9. Archeológovia angažovaní v zmluvnej archeo- logickej práci by mali zaručiť, že všetky výsled- ky ich práce budú patrične spracované a verejne dostupné.
10. Archeológovia angažovaní v zmluvnej archeo- logickej práci by mali zaručiť, že archeologicke informácie nebudú z kommerčných dôvodov ne- opodstatnené alebo neobmedzene zadržiavané (zo strany investorov alebo archeologickej orga- nizácie).
11. Archeológovia angažovaní v zmluvnej archeo- logickej práci by si mali byť vedomí nevyhnut- nosti zachovávať odbornú súdržnosť v archeo- logii a čeliť tendenciám k rozdrobenosti organi- zácie archeologickej práce v rámci zmluvného systému.
12. Archeológovia angažovaní v riadení zmluvnej archeologickej práce by si mali byť vedomí svo- je zodpovednosti za mzdy, podmienky zamest- nania a vzdelávania archeológov a rozvoj ich kariéry, ktoré sú ovplyvnené konkurenciou me- dici archeologickými organizáciami.
13. Archeológovia angažovaní v zmluvnej archeo- logickej práci by si mali byť vedomí nevyhnut- nosti preukázať investorom a širokej verejnosti výhody podporovania archeologickej práce.
14. Tam, kde existuje zmluvná archeológia, by mali všetci archeológovia (najmä osoby na vplyv- ných pozíciách) podporovať dodržiavanie týchto zásad, ako aj rozvoj prostriedkov (najmä primeraného riadiaceho systému) na zabezpe- čenie ich účinnosti.

Prijaté Valným zhromaždením EAA na 4. výročnej konferencii, Göteborg, Švédsko, 26. september 1998.

DISKUSIA O PROFESIONÁLNYCH ASOCIÁCIÁCH V ARCHEOLÓGII

Bola to jedna z troch diskusných tém venovaných odbornosti, praxi a zmluvnej archeológií, ktorej sa zúčastnilo 23 archeolόgov z 11 krajín. Už v jej úvode vznikli rozpory v chápaní pojmu "profesionálna asociácia", preto sa prítomní najskôr zamerali na upresnenie jeho definície. Podľa nej ide o organizá- ciu podporujúcu najlepšie praktiky a štandardné postupy súčasnej archeologickej praxe. Účastníci ďalej konštatovali, že archeológovia združení v EAA majú odbornú a etickú povinnosť presadzovať najvyšší štandard archeologickej práce v celej Európe. Zhodli sa na tom, že mimoriadne dôležitým medzníkom v tejto oblasti bolo prijatie princípov Európskej konvencie na ochranu archeologickeho dedičstva (Valetta, 1992), ktoré prinieslo základné zmeny v spôsobe vykonávania archeologickej práce. Týkajú sa predovšetkým záchranných výskumov, zmluvnej archeológie a kompetencií zainteresovaných inštitúcií.

Názory a pripomienky na túto tému sú vítané aj na internetovej adrese:
<http://archweb.leidenuniv.nl/archeonet/>.

Diskusia sa dotkla aj otázok regulácie príslušných kompetencií archeologickými združeniami. V nie- ktorých krajinách, napr. vo Veľkej Británii, sú kom- petencie profesionálnych asociácií zaručené už nie- koľko rokov, sú dobre koncipované a účinné. V iných, napr. v Holandsku, sa odborné asociácie archeologickej komunit zakladajú až v dôsledku novovznikutej situácie. Existencia takého zdru- ženia je zvlášť dôležitá v krajinách, ktoré prijali už spomínanú Európsku konvenciu. Predpokladom ich úspešnej spolupráce je udržiavanie vzájomných kontaktov, výmena skúseností a názorov. Potvrdilo sa, že diskusia na medzinárodnom poli je stále žia- duca, pričom EAA predstavuje ideálnu celoeuróp- sku platformu pre riešenie aktuálnych otázok ar- cheológie a záchrany kultúrneho dedičstva. Účas- níci diskusie preto odporúčali, aby sa táto téma zaradila aj do programu výročnej konferencie EAA v roku 1999.

PIATA VÝROČNÁ KONFERENCIA EAA

Uskutoční sa 14.-19. septembra 1999 v Bournemouth (Veľká Británia, južné Anglicko). Predmetom rokovania bude opäť tri hlavné tematické okruhy, ktoré zahŕňajú ďalších 39 tém:

I. Manažment archeologického a kultúrneho dedičstva

1. Publikovanie archeológie v novom mileniu;
2. Illegálny a nezákonný obchod so starožitnosťami a kultúrnym vlastníctvom;
3. Lineárna cesta úsudku a vyhodnotenia;
4. Európske granty a možnosť ich získania;
5. Intelektuálny turizmus a archeológia;
6. Zmluvná archeológia: jej silné a slabé stránky;
7. Revízne výskumy archeologických lokalít: využitie archívov a zbierok;
8. Odkrývanie odpadu: výskum v novom mileniu;
9. Manažment väčších archeologických projektov;
10. Vzdelenie archeológov;
11. Manažment a prezentácia historických pamiatok;
12. Etika odkrývania ľudských ostatkov;
13. Úloha štátu v archeológii.

II. Archeológia dneška: teoretické a metodologické perspektívy

1. Krajinná archeológia: nové prístupy;
2. Farebná symbolika archeologických pamiatok;
3. Čas ako archeologická dimenzia;
4. Archeológia stavieb;
5. Archeológia súčasnosti a charakter archeologickej prameňov;
6. Veda a archeológia;
7. Etnoarcheológia;
8. Archeológia nacionálizmu;
9. Dejiny archeológie;
10. Interpretácia, fenomenológia a súčasná sociálna teória;
11. Archeológia nomádskych populácií;
12. Počítačová vizualizácia v archeológii;
13. Súdna archeológia: európska perspektíva.

III. Archeológia a materiálna kultúra: interpretácia archeologickej prameňov

1. Archeológia šamanizmu;
2. Ťažba kovov a včasná metalurgia v Európe;
3. Industriálna archeológia;
4. Metrológia klasických a stredovekých období;
5. Kaukazský región: krížovatka medzi Európou a Áziou;
6. Obchod a hlinené kahance na východe Rímskej ríše;
7. Bojovníci a archeologické prameňe;
8. Stredoveké osídlenie a užívanie pôdy;
9. Zlomkovitosť;
10. Poľný systém atlantickej časti Európy v neskorom praveku;
11. Novgorod, Rusko: vývoj a dejiny;
12. Socio-politickej kontext pitia a archeológia;
13. Lovci-zberači a včasní rolníci v Európe.

Príspevky na uvedené témy možno predniesť v rámci sympózií (formou prednášok), seminárov (formou prednášok a diskusie), pri okrúhlych stoloch (formou krátkych vstupov a dlhšej diskusie) a prostredníctvom posterov. Počas podujatia sa uskutočnia viaceré výstavy a prezentácie, ktoré sa budú týkať európskych archeologickej organizácií, vydavateľov odbornej literatúry, výrobcov archeologickej techniky, univerzít, múzeí a iných inštitúcií a spoločností. Ponúkajú sa aj pol- a celodenné exkurzie na významné archeologicke náleziská vrátane Stonehenge, Avebury a Maiden Castle.

Podľa *The European Archaeologist 10 (Winter 1998)* spracovala K. Kuzmová.

NOVÉ PUBLIKÁCIE

SLOVICA SLOVACA XI. Ročník 28, 1-2. Zborník referátov z Medzinárodného zjazdu slavistov. Bratislava 1993. 252 s., čb. ilustrácie, brožovaná väzba.

Archeologickej príspevky: Hanuliak, M.: Ku vzťahu pohanstva a kresťanstva na podklade archeologickej prameňov; Fusek, G.: Archeologicke doklady k najstaršiemu slovanskému osídleniu Slovenska; Staššíková-Štukovská, D.: K začiatkom kostrového pochovávania u stredovekých Slovanov; Šalkovský, P.: Príspevok k rekonštrukcii zástavby slovanských sídlisk.

RUSOVCE 1208-1998. Monografia obce. Zostavil Jozef Mallinesits. Najstaršie osídlenie spracoval E. Krekovič a J. Schmidlová. 112 s., čb. obrázky, farebná brožovaná väzba.

KATUŠČÁK, D.: AKO PÍSAŤ VYSOKOŠKOLSKÉ A KVALIFIKAČNÉ PRÁCE. Bratislava 1998. 119 s., brožovaná väzba. Publikácia určená študentom, vysokoškol. učiteľom, vedeckým pracovníkom, ašpirantom, doktorantom a iným členom akademického a vedeckého spoločenstva.

BUBEN, M.: ENCYKLOPEDIE HERALDIKY. Praha 1999. 460 s., 687 čb. ilustrácií, pevná väzba.

ŠKVARNA, D. - BARTL, J. - ČIČAJ, V. - KOHÚTOVÁ, M. - LETZ, R. - SEGEŠ, V.: LEXIKÓN SLOVENSKÝCH DEJÍN. Slovenské pedagogické nakladatelstvo, Bratislava 1997. Publikácia vyšla za podpory štátneho fondu PRO SLOVAKIA. 357 s., pevná väzba. Lexikón je zostavený tak, aby bol užitočný pre učiteľov, študentov, maturantov, uchádzačov o vysokoškolské štúdium história a práva, ako aj záujemcov o dejiny. Sumarizuje výsledky najnovších výskumov historickej vedy.

KAMENICKÝ, M. - MRVA, I. - TONKOVÁ, M. - VALACHOVIČ, P.: LEXIKÓN SVETOVÝCH DEJÍN. Slovenské pedagogické nakladatelstvo, Bratislava 1997. Publikácia vyšla za podpory štátneho fondu PRO SLOVAKIA. 319 s., pevná väzba. Lexikón je určený všetkým, ktorí sa potrebujú rýchlo zorientovať v historickom procese, čo umožňuje zoradenie údajov do časového sledu bez ohľadu na krajinu či sféru spoločenského záujmu.

NĚMEJCOVÁ-PAVÚKOVÁ, V.: PRAVEKÉ DEJINY SVODÍNA. Dvojjazyčná slovensko-madarská publikácia o obci. Brož. väzba, farebné obrázky, 71 s. Vydavateľstvo CRANIUM, spol. s r. o. a Obec Svodín, 1998. Publikácia je poslednou prácou autorky o jej bádaní vo Svodíne.

HAUFWOOD J., CATCHPOLE, B., HALL S., BARRATT, E. 1998: ENCYKLOPEDIE. HISTORIE SVĚTA. ATLAS SVĚTOVÝCH DĚJIN. Columbus, Praha 1998. Z anglického originálu vydaného v r. 1997. Autori uvádzají, že je to jedna z najširšie a najdetailnejšie spracovaných encyklopédíí. Kvalitná pevná väzba, množstvo informácií až po r. 1997, farebné obrázky a mapové prílohy.

KRONIKA KŘESŤANSTVÍ. Fortuna Print, Knižný klub, Praha 1998. Z nemeckého originálu. 462 s., farebné i čb. prílohy, kvalitná pevná väzba. Kresťanstvo určovalo tvár Európy a veľkej časti sveta po dve desaťročia a zostáva mocným duchovným podnetom i na konci 20. storočia. Kronika výstižne, obsiahlo a presne ukazuje na 300 chronologicky usporiadaných príspevkoch ako k tomu došlo.

SLOVENSKÁ ARCHEOLÓGIA XLV-2, 1997. Obsah:
Lichardus, J. - Vladár, J.: Frühe und mittlere Bronzezeit in der Südwestslowakei. Forschungsbeitrag von Anton Točík. (Rückblick und Ausblick); Macháček, J.: Studie zur Keramik der mitteldanubischen Kulturtradition; Bartík, J.: Nové riečne nálezy - bronzové meče z Váhu; Mihok, L. - Pribulová, A. - Fröhlichová, M. - Mácelová, M.: Výskum vý-

roby a spracovania železa na slovanskom sídlisku

Sliač-Horné zeme;

K nedožitým osemdesiatinám doc. PhDr. Antona Točíka, DrSc. (J. Vladár); 30 rokov od úmrtia PhDr. Antona Petrovského-Šichmana (J. Moravčík); Správy a recenzie: Medzinárodná konferencia v Berlíne - vyvrcholenie kampane „Doba bronzo-vá - prvý zlatý vek Európy“ (L. Veliačik); Medzinárodná konferencia o dobe bronzovej v Rumunske (V. Furmanek); XVIIth Congress of Roman Frontier Studies - Zalău 1997 (V. Varsik); Interdisciplinárna medzinárodná konferencia „Baltický jantár a iné fosílné živice“ (K. Marková); Medzinárodná konferencia „Archeometalurgia v strednej Európe“ (E. Mirošayová); XXIX. konferencia archeológie stredoveku (H. Chorvátová); Die Otomani-Füzesabony-Kultur - Entwicklung, Chronologie, Wirtschaft (K. Marková); Kolokvium „Germanen beiderseits des spätrömischen Limes“ (T. Kolnák); Die Rasiermesser in Südosteuropa (P. Steiner); Die Funde der Bronzezeit aus Bayern (V. Furmanek); Kelten im Osten. Gold und Silber der Kelten in Mittel- und Osteuropa (E. Kolníková); Die hallstattzeitliche Arm- und Beinschmuck in der Schweiz (A. Kozubová); Počítacia podpora v archeologii (P. Adamka).

ŠTUDIJNÉ ZVESTI č. 33. Obsah:

Soják M.: Prieskumy a záchranný výskum na Spiši; Soják, M.: Záchranný výkop v Gánovciach; Illášová, L. - Hovorka, D.: Kamenné artefakty z polykultúrneho sídliska Nitriansky Hradok-Zámeček; Bača, R.: Nátepná doštička z Veselého; Veliačik, L.: Meč s jazykovitou rukoväťou z Podlužian; Mirošayová, E. - Šarudyová, M.: Hromadný nález bronzových predmetov z Huncoviec; Hajnálová, E. - Poláčik, Š.: Vyhodnotenie vrstvy semien na základe archeobotanických a štatistických údajov na lokalite Zemianske Podhradie, poloha Hradišťa; Kolník, T.: Unikátné nálezy z Prašníka; Březinová, G.: Sídlisko z doby laténskej v Bajči-Vlkanove; Mihok, L. - Pribulová, A. - Fröhlichová, M. - Kotigoroško, V. G.: Výskum trosiek z výroby a spracovania železa z doby laténskej a staršej doby rímskej z horného Potisia; Kolník, T.: Nové pozoruhodné nálezy zo Zemianskeho Podhradia; Fusek, G. - Hrubec, I.: Včasnoslovanské žiarové pohrebisko vo Filakove; Vondráková, M.: Ľudské kosti z pohrebiska vo Filakove; Hanuliak, M.: Vrcholnostredoveké sídliskové objekty z Palárikova; Roth, P.: Výsledky výskumu pravdepodobného hrádku vo Veľkom Lipníku; Roth, P.: Výsledky zisťovacieho výskumu na hrade Plaveč; Ištak, P.: Stratigrafické pomery lokality archeologického výskumu hradu Šintava; Hunka, J.: Nálezy olovených plômb na zaisťovanie prepravovaných tovarov (14.-17. stor.) zo Slovenska; Ruttkay, M.: Vý-

ročná správa o činnosti Archeologického ústavu SAV v roku 1997.

VÝCHODOSLOVENSKÝ PRAVEK V. Nitra 1998.

Obsah:

Spomienky na archeológá PhDr. Jaroslava Vizdala, CSc. (S. Šiška); Prínos Jaroslava Vizdala k poznaniu mladšieho praveku a včasnohistorického obdobia (E. Mirošayová - J. Béreš); Výberová bibliografia PhDr. Jaroslava Vizdala, CSc. (L. Gačková - S. Šiška);

Bátora, J.: Zur Problematik der Anfänge der Otomani-Kultur in der Ostslowakei; Bartík, J.: Die Nadeln mit diskusförmigem Kopf in der Slowakei; Benkovsky-Pivovarová, Z.: Zum Zeitpunkt des Vorstoßes der Otomani-Kultur in die Süd- und Westslowakei; Marková, K.: K nálezom otomanskej kultúry na juhu stredného Slovenska; Ožďáni, O.: Einige Anmerkungen zum Vorkommen der „Litzen“-Verzierung im Milieu der Otomani-Kultur und ihr chronologischer Aspekt; Valde-Nowak, P.: Frühbronzezeitliche Spaltindustrie in Westkarpaten; Stanislav Šiška: Obsidián v prostredí spoločenstiev doby kamennej na strednom a západnom Slovensku (Súpis nálezísk); Vizdal, M.: K problematike neskoroneolitického vývoja na Východoslovenskej nížine; Soják, M.: Kontakty východoslovenských regiónov s územím Spiša v období stredného neolitu; Kaminská, L. - Tomášová, B.: Ojedinelý nález listovitého hrotu z Prešova; Mirošayová, E.: Podiel popolnicových polí na formovaní kultúr staršej doby železnej na východnom Slovensku (Súčasný stav poznania); Tomášová, B. - Uličný, M.: Včasnoslovenské sídlisko v Prešove; Strakošová, I.: Archeológia okresu Humenné; Lukáč, G.: Stredoveký kláštor minoritov v Levoči (Predbežné výsledky archeologického výskumu v rokoch 1992-1996); Personál: Jubilant PhDr. Belo Polla, DrSc. (K osmedesiatinám);

Recenzie: Polla, B.: Archeológia na Slovensku v minulosti (M. Lamiová-Schmiedlová); Madyda-Legutko, R.: Zróżnicowanie kulturowe polskiej strefy beskidskiej w okresie laténskim i rzymskim (M. Lamiová-Schmiedlová); Problemy archeologii schidnych Karpat (E. Mirošayová);

Správy: Predkongresové kolokvium "The stamped grey pottery - origin, production, spreading" (M. Lamiová); Kolokvium „Chronológia otomanskej kultúry“ (E. Mirošayová); Výstava a medzinárodná konferencia o kachliciach (M. L.); Seminár „Hornád - naša rieka“ (E. Mirošayová); 4. Internationale Tagung über römerzeitliche Hügelgräber (M. Lamiová).

Redakcia

SLOVENSKÁ NUMIZMATIKA XV. Nitra 1998. 301 strán, obrázky v texte (editor E. Kolníková).

Nadácia Antona Točíka na zverejňovanie výsledkov archeologického a numizmatického výskumu, Komisia pre numizmatiku pri Vedeckom kolégii SAV pre historické vedy v spolupráci s Archeologickým ústavom SAV v Nitre zabezpečili vydanie 15. ročníka periodika Slovenská numizmatika. Jeho obsah je nasledovný: Kolníková, E.: Výpoved nálezov mincí o keltskom hradisku v Trenčianskych Bohuslaviciach; Jančo, M.: Príspevok k diskusii o počiatku výstavby rímskeho kastela v Iži - Leányvári; Jančo, M.: Úloha averzu mincí Marca Aurelia v štátnej propagande; Oslanský, F.: Z písmenných prameňov o falšovaní mincí v stredoveku; Šustek, Z.: Darexové a tuzexové poukážky ako súbežné meny v Československu; Kropáč, O.: Základní metody numismetiky a ukázky jejich použití. V časti Nálezy je publikovaných skoro 3100 mincí z 2. stor. pr. n. l. až 40. rokov nášho storočia (34 nálezísk). Z ojedinelých nálezov sú obzvlášť významné: napodobenina statéru typu Niké z oblasti Púchova (M. Kamhalová), keltsko-dácka minca z Liptovského Mikuláša (M. Soják), keltské a rímske mince z lokalít Dobšiná, Hrabušice, Košeca, Modra, Nová Dubnica, Ostrovany, Podhradie, Sedliská-Podčíčva, Smolenice, Stupava, Svoradín, Trnava, Vlková, Veľký Šariš (E. Kolníková, A. Fiala, M. Kamhalová, E. Minarovičová, M. Soják, B. Tomášová). V rámci hromadných nálezov sa uvádzajú podrobne rozbor 11 depotov strieborných, bronzových a medených mincí, o. i. 70 mincí Eraviskov, Azalov a neznámeho kmeňa z Devínskeho hradu (V. Plachá, A. Fiala), 310 mincí typu Kapos z okolia Nových Zámkov (M. Kamhalová, E. Kolníková), 131 neskororímskych mincí z Púchova (?; J. Moravčík, E. Kolníková), 7 obolov krála Šalamúna z Nitry (J. Hunka, H. Chorvátová), nálezu z Tekovskej Breznice (15. stor.), Cetína a Staré Turej (17. stor.), Bratislavu, Dolian, Hlohovca (čas vlády Františka II.), Slovenskej Ľupče (roky 1892-1944, autormi správ sú M. Bovan, A. Fiala, J. Hunka, E. Minarovičová, G. Trgina). Je tu aj numizmaticko-historický rozbor nálezu prvého keltského razidla využívaneho pravdepodobne na razbu tetradrachiem spišského typu, objaveného v Jánovciach - Machalovciach (M. Soják) a unikátnej brakteátovej schránky z druhej polovice 13. stor. z Nitry (J. Hunka). Časť Personálie obsahuje príspevky k životným jubileám V. Weissu, F. Oslanského, A. Fialu a spomienky na R. Göbla a J. Štepkovú. Časť Kronika pojednáva o viacerých významných medzinárodných a domácich numizmatických akciách (Stretnutie predstaviteľov numizmatických komisií zo strednej Európy v Nitre, 12. medzinárodný numizmatický kongres v Berlíne, 5. celoruská numizmatická konferencia v Moskve, sympózium k 670. výročiu Kremnickej mincovne), približuje zmeny v názve a vedení

Numizmatickej komisie pri VKH SAV a najnovšie výstavy. Okrem spomenutých štúdií a článkov sa v Slovenskej numizmatike č. 15 nachádza 8 recenzií nových kníh a bibliografia prác slovenských numizmatikov za r. 1995-1997(zostavila E. Minarovičová). Cena publikácie je 150.- Sk a 25.- Sk

poštovné, poistné a balné. Objednávky vybavuje Nadácia Antona Točíka. Získané peniaze sa poskytnú v prospech nadácie.

J. Hunka

↗ SPOLOČENSKO-VEDECKÉ PODUJATIA

EURÓPSKA ARCHEOLOGICKÁ VÝSTAVA V KODANI

V piatok 18. decembra 1998 sa v Dánskom národnom múzeu v Kodani uskutočnila vernisáž impozantnej celoeurópskej archeologickej výstavy "Gods and Heroes of the Bronze Age - Europe at the Time of Ulysses" (Bohovia a héroovia doby bronzovej - Európa v dobách Odysea). Otvorenia výstavy sa zúčastnil aj dánsky kráľovský manželský páru. Prítomní boli zástupcovia diplomatických misií štátov, ktorých inštitúcie sa podieľali na príprave výstavy, členovia európskeho parlamentu, predstavitelia dánskeho kultúrneho, spoločenského, hospodárskeho a politického života, ako aj archeológovia z Dánska a iných európskych krajín.

Príprava a realizácia výstavy sa uskutočnila za podpory Rady Európy a Ministerstva kultúry Dánskeho kráľovstva. Expozícia trvala do 5. apríla 1999. V súčasnosti sa pripravuje jej reinaštalovanie v Bonne, kde bude vernisáž 12. mája. Na jeseň bude premenená do Paríža a jej záver bude na jar roku 2000 v Aténach. Výstava predstavuje vyvrcholenie pozoruhodnej a mimoriadne úspešnej kampane Rady Európy a európskych archeológov. Táto niekoľkoročná kampaň, výstižne nazvaná „Doba bronzová - prvý zlatý vek Európy“, nepochybne významne ovplyvnila a potvrdila myšlienku integrity európskych krajín a národov. V rámci tejto kampane sa realizovalo v rôznych európskych štátach viac ako tridsať vedeckých konferencií a seminárov, propagáčnych a popularizačných podujatí a stovky výstav. Slovensko a slovenská archeologická veda na týchto podujatiach aktívne participovala.

Vráťme sa však späť do Kodane. Na tejto veľkolepej výstave sa na ploche 11 000 m² prezentovali výlučne atraktívne originály z 20 európskych krajín. Zhromaždilo sa 237 unikátnych nálezov alebo nálezových celkov, ktoré zapožičalo 84 inštitúcií. Sú tu prezentované predmety od Škandinávie na severe až po severné pobrežie Stredozemného mora na juhu; od brehov Atlantického oceánu na západe až po severný Kaukaz na východe. Z hľadiska chronologického ide o obdobie od konca 3. až po začiatok 1. tisícročia pred n. l. Bola to doba spoločnej

európskej histórie a kultúry, kedy vznikli Homérske eposy (8. stor. pred n. l.). V nich geniálny básnik zachytil udalosti o stáročia staršie, ktoré sa vo východnom Stredomorí skutočne stali a prenášali sa ústnym podaním z generácie na generáciu.

V deň vernisáže výstavy bola návštevníkom k dispozícii anglická verzia výpravného, takmer 300 stránkového katalógu. Jeho prvá časť je zborníkom vedeckých príspevkov, ktoré z rôznych uhllov poohľadu analyzujú história európskej doby bronzovej. Druhá časť je vlastný katalóg, kde sú zobrazené a stručne opísané všetky vystavené predmety. V najbližšom čase bude zverejnená aj nemecká, francúzska a grécka verzia katalógu.

Slovensko je na výstave zastúpené siedmimi exponátmi z piatich lokalít: Šurany - Nitriansky Hradok (dve parohové postrannice z konského postroja), Veľké Raškovce (amfora s unikátnym vyobrazením záprahu a vozataja), Krivoklát (honosná bronzová ružicová spona), Žbince (dve bronzové postrannice z konského postroja), Silica - Majda Hraškova jaskyňa (kultová maska z ľudského obličajového skeleta). Predmety pochádzajú zo zbierok Archeologického ústavu SAV v Nitre, Zemplínskeho múzea v Michalovciach, Slovenského národného múzea v Martine a Slovenského múzea ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši. Je poctou pre Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied, že práve táto inštitúcia organizačne, odborne a vedecky zastrešovala účasť Slovenskej republiky na tejto mimoriadne významnej európskej akcii.

Na príprave expozície, inštalácií exponátov, koncipovaní vedeckých príspevkov a textov do katalógu sa vo väčšine participujúcich európskych krajín podieľali kolegovia z vysokých škôl a centrálnych múzeí. Len v prípade Slovenska spolupracovala Rada Európy a Národné múzeum v Kodani so Slovenskou akadémiou vied a konkrétnie s Archeologickým ústavom v Nitre. Znova sa ukázalo, že Archeologický ústav SAV má v európskej archeológií mimoriadne dobré meno a že jeho pracovníci patria medzi uznávaných európskych bádateľov.

Václav Furmánek

HISTORICKO-ARCHEOLOGICKÁ SPOLOČNOSŤ LIPTOVA

V decembri 1998 sa uskutočnila v Ružomberku prvá ustanovujúca schôdza „Historicko-archeologickej spoločnosti Liptova“, ktorá bude pracovať pod záštitou Liptovského múzea v Ružomberku. Mala by združovať nielen odborných pracovníkov liptovských organizácií, ale aj amatérov, ktorí sa zaujímajú o historické vedy a archeológiu, geológiu, prírodné vedy a speleológiu. Najdôležitejším posláním tohto združenia bude činnosť zameraná na archeologický prieskum a výskum, ako aj na ochranu a prezentáciu archeologických nálezov a nálezisk v oblasti Liptova. Odborné a metodické riadenie budú zabezpečovať pracovníci Liptovského múzea. Okrem terénnych aktivít sa budú realizovať rôzne semináre a prednášky s cieľom popularizovať histériu a prehistóriu aj širšej laickej verejnosti.

V. Struhár

VÝSTAVA „HRADY A HRADISKÁ NA HORNEJ NITRE“

Výstava sa realizovala v Hornonitrianskom múzeu v Prievidzi pri príležitosti Medzinárodného dňa múzeí v máji 1998.

Výstavou boli predstavené hradiská a hrádky v hornonitrianskej oblasti s bohatou grafickou a obrazovou prílohou, doplnené predmetmi získanými z archeologickej výskumu. Zastúpené boli hradiská z doby bronzovej a železnej s dôrazom na prostredie a účel budovania takýchto opevnených sídelných foriem. Význam hradísk a obranný systém „na hornej Nitre“ bol prezentovaný na slovenských hradiskách, vybudovaných na často už v minulosti osídlených polohách. Stredovek bol zastúpený hrádkami, ktoré boli v hornonitrianskom prostredí prebudované na hrady alebo následne zanikli.

Výstava bola obohatená textami, mapami a maketou hradiska púchovskej kultúry, ktorá najviac upútala návštěvníkov z radov školskej mládeže.

Takto koncipovaná výstava, prijatá pedagogickou verejnosťou veľmi kladne, rozšírila zároveň informácie o regionálnych dejinách. Súčasťou výstavy bol i seminár usporiadany 18. 5. 1998, zameraný na bližšie poznanie spôsobu, účelu a významu budovania hradísk v jednotlivých obdobiach vývoja ľudskej spoločnosti.

VÝSTAVA „STREDOVEKÉ REMESLÁ V ARCHEOLOGICKÝCH PAMIATKACH“

V priestoroch Hornonitrianskeho múzea si záujemci mohli pozrieť aj druhú výstavu, prevzatú z Archeologickejho múzea SNM v Bratislave, ktorá prezentovala vznik a počiatky rozvoja remeselnnej výroby na archeologickej materiály. Autori výstavy

dr. A. Vallášek a dr. K. Füryová mimoriadne zaujali verejnosť spôsobom prezentácie archeologickej nálezov. Dovoľujeme si im touto cestou podakovať.

M. Remiašová

STRETNUTIE KLASICKÝCH ARCHEOLOGOV A ODBORNÍKOV NA DOBU RÍMSKU

Komisia pre klasickú archeológiu pri Českej archeologickej spoločnosti v spolupráci s Ústavom klasických štúdií Filozofickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne zorganizovala jednodňové pracovné zasadnutie, ktoré sa uskutočnilo dňa 12. marca 1999 v Brne. Za účasti vyše 20 odborných a vedeckých pracovníkov, ako aj študentov z Čiech, Moravy a Slovenska, tu odzneli aktuálne informácie o najnovších výsledkoch a ďalších perspektívach bádania v danej problematike. Na podujatí s dlhorocnou tradíciou sa po dlhšej dobe zúčastnila aj početná slovenská delegácia, ktorá sa významnou mierou podieľala na jeho programe.

Po otvorení a úvodných slovách Radislava Hošeka, Jiřího Musila a Marie Pardyovej nasledoval odborný program. Autorka tohto príspevku oboznámila prítomných s medzinárodným projektom "Kamenné pamiatky z rímskeho kastela v Iži", na ktorom sa okrem nej (archeológia) podieľajú aj Christine Ertelová (architektúra), Radislav Hošek (epigrafia) a Peter Chrastina (petrografia). Radislav Hošek referoval o novších epigrafických pamiatkach z rímskeho kastela v Iži, o spracúvaní nálezov zo zbierok Náprstkovho múzea v Prahe a z bejrútskej expedície Ústavu pre klasickú archeológiu Karlovej univerzity v Prahe. Jiří Musil priblížil účastníkom výsledky výskumov v Bejrúte a na lokalite Vetren-Pistiros (Bulharsko), ako aj stav spracovania príslušných nálezov (lampy, terra sigillata, amfory, tehly). Karol Pieta zaujal prítomných prednáškou o Devíne v dobe rímskej, najmä o poznatkoch z miruloročnej výskumnej sezóny, ktorú ocenili aj kolegovia zo Slovenska. Ďalšie dva príspevky sa týkali najnovších terénnych výskumov v Gerulate. Vladimír Varsik referoval o civilnej osade z doby rímskej, odkrytej v zázemí Gerulaty a Jaroslava Schmidtovej o súčasnom záchrannom výskume v intraviláne Rusoviec. Vladimír Turčan zhodnotil unikátny nález mramorovej hlavy Caesara z Gajar.

Na záver odzneli viaceré informácie o rozpracovaných projektoch (rímske nálezy v barbariku, antické predmety v zbierkach múzeí), pripravovaných publikáciach, terénnych výskumoch a prieskumoch. Nemožno pritom opomenúť, že v predvečer zasadnutia bola v Múzeu Kroměřížska v Kroměříži otvorená výstava "Antické umenie z moravských zbierok a nálezov a Etruské umenie zo zbierok Národného múzea v Prahe", ktorej sa mnohí z prítomných zúčastnili.

K. Kuzmová

41. HUGO-OBERMAIER-GESELLSCHAFT TAGUNG MIKULOV, 6.-10. 4. 1999

Začiatkom apríla sa konali v juhomoravskom Mikulove 41. Dni Spoločnosti Hugo Obermaiera. Spoločnosť, pomenovanú na počesť zakladateľa nemeckého paleolitického výskumu, založil v jeho rodnom meste Regensburgu roku 1951 prof. Lothar F. Zott. Od začiatku svojej činnosti bola zameraná ako diskusné fórum profesionálnych i amatérskych záujemcov o výskum staršej doby kamennej a dnes zastrešuje takmer tri stovky odborníkov z oblasti pleistocénnej archeológie, geológie, paleontológie, zoologie a botaniky, ako i značné množstvo laických nadšencov.

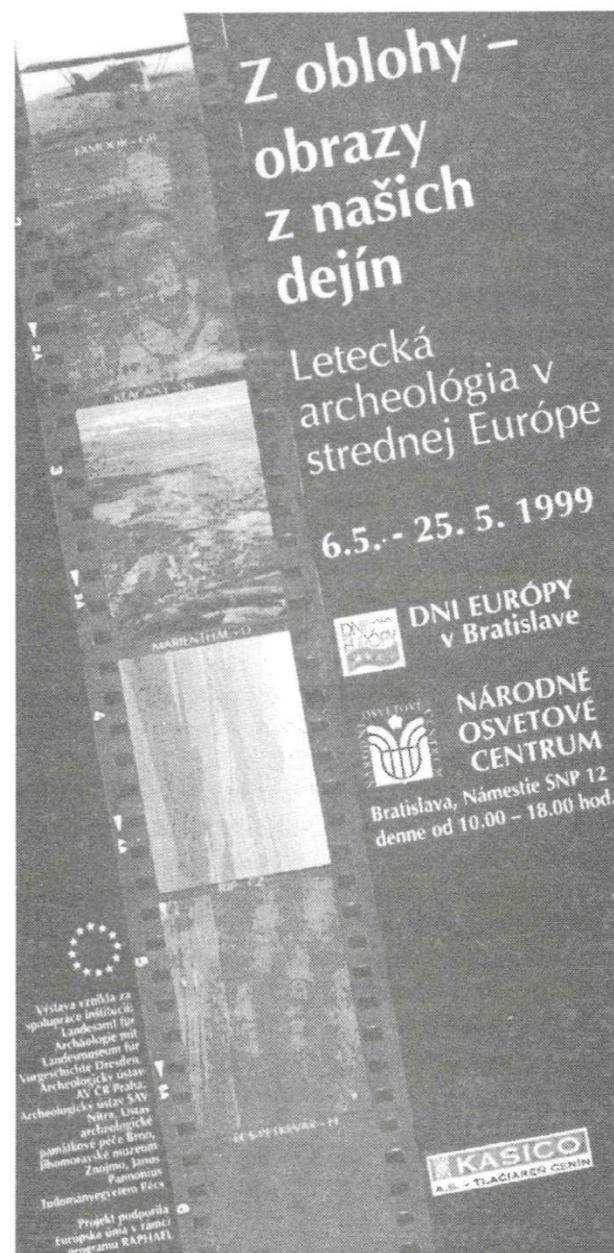
Piatu desiatku každoročných stretnutí členov Spoločnosti sa jej vedenie po dohode s Oddelením pre paleolit a paleoetnológiu brnenského Archeologického ústavu v Dolních Věstoniciach (vedúci dr. Jiří Svoboda) rozhodlo usporiadať na južnej Morave, v prostredí svetoznámych mladopaleolitických táborsk pod Pavlovskými vrchmi. Miestom konania bol Mikulovský zámok, kde sa organizačne podieľalo i tamojšie Regionálne múzeum. Na stretnutí sa zúčastnilo okolo 120 členov Spoločnosti, prevažne z nemeckých a rakúskych vedeckých ustanovizní, ale aj viaceri pozvaných odborníkov, prevažne z Českej republiky, Holandska a Slovenska. Spolu odznelo viac ako 40 príspevkov, prezentujúcich najnovšie výsledky výskumov v širšej oblasti strednej Európy. Slovenskú archeológiu zastupovali J. Hromada (Komplex mladopaleolitických sídlisk v okolí Moravian nad Váhom a ich miesto vo vývoji gravettienu strednej Európy) a L. Kaminská (Nové paleolitické nálezy z východného Slovenska). Veľkému záujmu prítomných odborníkov sa tešili predovšetkým nové poznatky o spracovaní textílií v mladom paleolite na južnej Morave, overené formou experimentu (O. Šedo, M. Buňatová), rekonštrukcia prírodného prostredia pavlovienskych táborsk (R. Musil), nové pohľady na sídliskovú štruktúru neskropaleolitických sídlisk na príklade dnes už klasického táborkiska v Oelknitz (S. Gaudzinski), ako i posledné výsledky výskumov porýnskeho mladého paleolitu (M. Street, T. Terberger). Osobitné miesto mal blok referátov, dotýkajúcich sa postpaleolitického a mezolitického osídlenia Severonemeckej nížiny (B. Graamsch, A. Pawlik, D. Ambros, E. H. Nielsen). Bohatá diskusia k jednotlivým príspevkom dokazuje skutočne veľký záujem, ktorému sa v Nemecku teší dynamicky sa rozvíjajúce odvetvie komplexného kvartérneho výskumu.

Veľmi vydarenou bokou za stretnutím boli i záverečné exkurzie. Prvá z nich, poldenná, viedla do známeho prostredia táborsk lovčov mamutov v Dolních Věstoniciach a Pavlove. Jej súčasťou bola prehliadka experimentálne postavenej mladopaleolitickej osady na Sedlec v katastri Mušlova, návšteva základne Oddelenia pre paleolit a paleo-

etnológiu v Dolních Věstoniciach, ako i prehliadka novej expozície Paleolitické táborská pod Pavlovskými vrchmi v múzeu v Dolních Věstoniciach. Druhá, celodenná exkurzia smerovala na známe moravské paleolitické lokality Stránská skála pri Brne a jaskyne Moravského krasu (Kůlna, Pekárna, Švédův stůl). Na každom z navštívených miest boli sprievodcami poprední moravskí odborníci (J. Svoboda, K. Valoch, R. Musil, A. Přichystal, L. Jarošová, P. Skrdla, V. Sládek). 41. Dni Spoločnosti H. Obermaiera boli zakončené prehliadkou múzea Anthropos v Brne-Pisárkách.

J. Hromada

LETECKÁ ARCHEOLÓGIA

(Podrobnejšie: Kuzma, I. Program Raphael, Informátor 1998/1, s. 5-6.)

PREDNÁŠKY ČLENOV SLOVENSKEJ ARCHEOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI PRI SAV

PhDr. Stanislav Šiška, DrSc., člen výboru SAS pri SAV poverený pre prácu s mládežou, zorganizoval jarný cyklus prednášok na Katedre archeológie Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Pre mladých záujemcov, najmä študentov archeológie a histórie pripravili pracovníci Archeologickeho ústavu SAV a zároveň aj členovia našej spoločnosti nasledujúce aktuálne témy:

G. Nevizánsky: Výsledky novších výskumov v osadách badenskej kultúry (marec).

J. Pavúk: Opevnená osada lengyelskej kultúry v Žlkovciach (apríl).

J. Bátoru: Pohrebisko zo staršej doby bronzovej v Jelšovciach (máj).

S. Šiška: Neolitické sídlisko v Šarišských Michaľanoch (máj).

Redakcia

UDELENIE ČESTNÉHO OBČIANSTVA

Významné objavy na Slovensku a profesionálny terénny výskum sú spojené s veľkým úsilím archeológov. Nie je to iba profesionálny prístup, odborné spracovanie a prezentovanie výsledkov doma i v zahraničí, ale i ľudský rozmer, ktorý ovplyvňuje okolie a rozširuje okruh priaznivcov archeologickej pamiatok. V istom zmysle možno túto stránku archeologickej práce považovať za najdôležitejšiu, pretože prispieva k ochrane a k uchovaniu archeologickej pamiatok pre ďalšie generácie lepšie ako zákony a represália. Nestáva sa často, aby terénna práca archeológa ako prínos pre celú obec i s odstupom rokov našla ocenenie. Preto sme s radosťou prijali správu, že dňa 15. marca 1999 Obecné zastupiteľstvo obce Pobedim uznesením č. 12 udelilo v zmysle paragrafu 35 Štatútu obce PhDr. Darine Bialekovej, CSc., čestné občianstvo za jej významnej zásluhy o prezentáciu obce Pobedim ako významnej slovenskej lokality. Slávnostné udelenie čestného občianstva sa konalo v nedeľu dňa 18. apríla 1999 o 15.00 hodine v kultúrnom dome pri príležitosti osláv 150. výročia úmrtia Jána Hollého za bohatej účasti občanov.

PhDr. D. Bialeková, CSc., bývalú predsedkyňu Slovenskej archeologickej spoločnosti a jednu z najvýznamnejších predstaviteľiek slovenskej archeológie netreba našej odbornej verejnosti zvlášť predstavovať. Čestné občianstvo obce Pobedim je len prirodzeným dôsledkom jej profesionálneho a ľudského vzťahu k archeologickej pamiatke. V čase, keď archeológia zápasí s nedostatkom finančných prostriedkov, vykrádaním neporušených pamiatok a porušovaním etiky, možno toto ocenenie považovať za odmenu pre všetkých kvalitných a slušných priaznivcov archeológie.

Gratulujeme!

Danica Staššíková-Štukovská

CENY NADÁCIE MATICE SLOVENSKEJ ZA ROK 1998

(Prevzaté zo správ Slovenskej akadémie vied 1999/4.)

Dňa 29. januára boli v sieni Zlatá niť Matice slovenskej v Turčianskom Svätom Martine udelené štyri ceny Nadácie Matice slovenskej za rok 1998.

Cenu Štefana Moysesa za prínosy k slovenskému národnému životu získal PhDr. Belo Polla, DrSc. (12. 4. 1917 v Humennom), historik a archeológ, ktorý v rokoch 1943-1944 pracoval v Historickom ústave SAV a v rokoch 1953-1960 v Archeologickej ústave SAV. Je žiakom akademikov a univerzitných profesorov Daniela Rapanta a Ľudovítu Nováka.

Napísal viac ako 400 štúdií a odborných statí zo starších a novších dejín Slovenska. Je autorom 6-tich samostatných monografických prác z archeologickej výskumu na náleziskách Zalužany - Nemešany na Spiši, Kežmarok, Bratislava, Krásna nad Hornádom pri Košiciach a monografie Archeológia na Slovensku v minulosti. Venoval sa dejinám Matice slovenskej v rokoch 1863-1975, problematike spolupráce nemaďarských národov v Uhorsku, slovenskej politike a emancipačným snahám na počiatku druhej polovice 19. stor., ako aj na prelome 19. a 20. storočia. V poslednom období samostatne vyšli jeho staršie práce Matica slovenská a národnostná otázka v Uhorsku a Štefan Moyses.

Srdečne blahoželáme!

Redakcia

NADÁCIÁ ANTONA TOČÍKA V ROKU 1998

V zmysle zákona č. 207/1996 a 147/1997 správna rada Nadácie Antona Točíka na podporu zverejňovania výsledkov archeologickeho a numizmatickeho výskumu na Slovensku, so sídlom v Archeologicom ústave SAV, predkladá Ministerstvu vnútra SR, svojmu valnému zhromaždeniu a ostatnej verejnosti správu o činnosti a hospodárení v roku 1998.

Oznamuje, že k 31. 12. 1998 jej

- finančný majetok mal hodnotu	368 468,- Sk,
- hmotný majetok (knižné zásoby)	47 410,- Sk,
- majetok spolu	415 879,- Sk.

V roku 1998 predstavovali

- výdavky (príprava tlače Slovenskej numizmatiky 15, prevádzkové náklady, dane) čiastku	44 917,- Sk;
- príjmy (príspevky a dary, predaj literatúry, úroky) čiastku	63 619,- Sk.

Činnosť správnej rady nadácie sa v roku 1998 zameriavala na zvyšovanie nadačného fondu, na podporu vydania Slovenskej numizmatiky 15 (dohoda pri zlúčení Nadácia AT a Numismatickej nadácie) a na prípravu podujatí na počesť nedožitých 80. narodení Antona Točíka. Výsledky činnosti a hospodárenia nadácie v roku 1998 schválila správna rada na zasadnutí 9. 3. 1999 v Nitre.

Správna rada nadácie sa obracia s prosbou o finančnú podporu na jednotlivcov (najmenej 300,- Sk) a právnické osoby (najmenej 5000,- Sk), aby nadalej mohla plniť svoje poslanie - podporovať zverejňovanie výsledkov archeologickeho a numizmatickeho výskumu. Darcovia sa stávajú členmi valného zhromaždenia nadácie, môžu byť volení do jej orgánov a majú prednostné právo na získanie podpory svojich publikačných zámerov podľa zásad, ktoré sú k dispozícii u správcu nadácie. Na tomto mieste sa môžu oboznámiť aj so stanovami a ostatnými predpismi nadácie.

Správna rada nadácie vo funkčnom období 1997-2000:

Prof. PhDr. Jozef Vladár, DrSc., predseda;

PhDr. Stanislav Šiška, DrSc., podpredseda;

PhDr. Ján Rajtár, CSc., tajomník;

RNDr. Mária Vondráková, CSc., pokladníčka.

Členovia: Ing. Anna Točíková; prof. PhDr. Ján Lichardus; PhDr. Darina Bialeková, CSc.; Helena Bublová; doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

Dozorná rada: Prof. PhDr. Alexander Ruttkay, DrSc.; PhDr. Alojz Habovštiak, DrSc.; PhDr. Ján Hunka, CSc.

Správkyňa: PhDr. Eva Kolníková, DrSc.

Darcovia k 31. 12. 1998:

právnické osoby: Archeologický ústav SAV; Národný numizmatický komitét SR; Nákladná automobilová doprava Nitra;

fyzické osoby: PhDr. L. Bánesz, DrSc.; PhDr. Z. Benkovská; PhDr. D. Bialeková, CSc.; Mgr. M. Bovan; H. Bublová; akad. sochárka L. Cvengrošová; PhDr. D. Čaplovič, CSc.; PhDr. A. Habovštiak, DrSc.; K. Kiaňíková; PhDr. T. Kolník, DrSc.; PhDr. E. Kolníková, DrSc.; J. Korený; PhDr. M. Lamiová, CSc.; prof. Dr. J. Lichardus; PhDr. M. Mácelová; PhDr. M. Musilová; PhDr. G. Nevizánsky, CSc.; B. Nieburowá; K. Nieburowá; PhDr. F. Oslanský, CSc.; JUDr. O. Polák; MUDr. J. Polák; PhDr. J. Rajtár, CSc.; PhDr. M. Remiašová; K. Sedlák; doc. PhDr. M. Slivka, CSc.; T. Šidlová; PhDr. S. Šiška, DrSc.; A. Šišková; J. Šulcová; E. Točíková; MUDr. V. Točík; Ing. A. Točíková; Ing. J. Točík; A. Točík; prof. PhDr. J. Vladár, DrSc.; RNDr. M. Vondráková, CSc.; Mgr. V. Weiss; M. Žiláková a dcéra.

* * *

Správna rada nadácie oznamuje, že vytvára archív písomností, fotografií a iných predmetov, ktoré sa viažu s osobnosťou doc. PhDr. A. Točíka, DrSc. Prosí majiteľov, ktorí vlastnia takéto položky, aby podporili jej snaženie.

Zároveň oznamuje, že vybavuje objednávky literatúry zo svojho fondu. V knižnici AÚ SAV ponúka za výhodné ceny literatúru a separáty z darov svojich priaznivcov.

E. Kolníková

JUBILEÁ

Rok 1999 - posledný rok tohto storočia a tisícročia - je pre mnohých členov Slovenskej archeologickej spoločnosti pri SAV aj rokom ich životného jubilea. Všetkým jubilantom srdiečne blahoželáme a prajeme im dobre zdravie, úspechy v práci, pohodu v osobnom živote a šťastný prechod do ďalšieho milenia.

95 rokov

PhDr. Ludmila Kraskovská, CSc. (nar. 26. 6. 1904) - vedecká pracovníčka, prvá dáma slovenskej archeológie - sa v tomto roku dožíva svojho krásneho životného jubilea. Takmer celý svoj skutočne činorodý život prežila na Slovensku. Len krátke čas (v roku 1930-1931) pôsobila v Národnom múzeu v Prahe. V rokoch 1931 až 1939 pracovala v Slovenskom vlastivednom múzeu a od roku 1940 v Slovenskom národnom múzeu v Bratislave. Svoj vedecký záujem sústredila na štúdium slovanského osídlenia, najmä na výskum Veľkomoravskej ríše a na numizmatiku, kde patrí k najpoprednejším bádateľom na Slovensku. Venovala sa však aj výskumu ďalších období a významne prispela predovšetkým k poznaniu anticej Gerulaty v Bratislave či rímskej stanice v Stupave. Ako externá prednášateľka na Filozofickej fakulte UK v Bratislave sa zaslúžila tiež o výchovu poslucháčov archeológie a neoceniteľnú prácu vykonala pri spracúvaní zbierok Slovenského národného múzea. Zodpovednosť k materiálu a láska k práci vyplývali z jej etických zásad. Je autorkou a spoluautorkou početných monografických prác, okolo 300 štúdií a príspevkov. Veľmi nás teší jej neutichajúci entuziazmus a najmä skutočnosť, že vedeckej práci sa venuje dodnes.

90 rokov

Juraj Macák (nar. 11. 4. 1909), rím. kat. kňaz na dôchodku z východného Slovenska. Teologiu študoval na Karlovej univerzite v Prahe. Po jej ukončení v roku 1935 pôsobil v Kamenici nad Cirochou. V rokoch 1950-1957 bol perzekvovaný. Neskôr bol farárom v Šarišských Dravciach, Brehove a ostatných 21 rokov v Michalku. Tento aktívny člen SAS bol dlhoročným dobrým spolupracovníkom prof. V. Budinského-Kričku. Zaslúžil sa o objavenie početných nálezisk a o záchranu materiálu z porušovaných lokalít. Vydať viaceré osvetovo orientované práce, zamerané hlavne na slovanské osídlenie východného Slovenska.

PhMr. Gustáv Stibrányi (nar. 12. 12. 1909) sa narodil v Maďarsku, odkiaľ sa však jeho rodina čoskoro prestahovala do Prešova. Titul PhMr. získal na Karlovej univerzite v Prahe v roku 1932. Popri svojom odbore sa venoval záchrane pamiatok, archeo-

lógií a speleológií. Od roku 1948 spolupracoval s J. Skutilom, od 1953 pôsobil ako externý spolupracovník Štátneho archeologickeho ústavu. Konzervátorom pre Štátnu prírodnú rezerváciu Zádielská dolina bol od roku 1957. Je dlhoročným členom SAS. Realizoval početné prieskumy, spolupracoval s AÚ SAV na výskumoch a zaslúžil sa o záchranu početných archeologickej nálezov.

M. Lamiová

85 rokov

Pavol Pilka (nar. 2. 7. 1914), ktorý je členom našej archeologickej spoločnosti už viac ako 20 rokov, presnejšie od roku 1976, kedy sa ako pracovník štátneho podniku Plastika v Nitre zúčastňoval na záchrane archeologickej nálezov.

80 rokov

PhDr. Blažej Benadik, CSc. (nar. 3. 2. 1919), vedecký pracovník Archeologickeho ústavu SAV v Nitre od roku 1954 do roku 1982. Rozvinul rozsiahly výskum plochých keltských pohrebísk a opevnených osád a môžeme ho považovať za zakladateľa systematického bádania o dobe laténskej na Slovensku. Spracované staršie nálezové fondy v korpuse Keltské pohrebiská na juhovýchodnom Slovensku (Bratislava 1957) predstavovali dovtedy neznámy inventár a zmenili celkový obraz o dobe laténskej na Slovensku. Začlenili ho tak do kontextu historických keltských území. Výsledky svojej širokej terénnnej aktivity prezentoval v osobitnej knižnej publikácii, v mnohých štúdiách či príspevkoch a v spoluautorstve v ďalších monografiách. Tvoria základ výskumu civilizácie doby laténskej na Slovensku.

Akademik Ján Dekan (nar. 6. 2. 1919). Počas svojej vedeckej dráhy pracoval v Historickom odbore Slovenskej akadémie vied a umení, v Matici slovenskej a v Archeologickej ústave SAV. Bol pedagógom a dekanom Filozofickej fakulty UK v Bratislave a v rokoch 1973-1990 riaditeľom Umenovedného ústavu SAV. Svoj záujem sústredil na problematiku doby rímskej a predovšetkým Veľkej Moravy. Jeho monografické práce, štúdie a prednášky sa vyzna-

čujú závažnými vedeckými prínosmi a pútajú aj vícibreným štýlom. Svojich žiakov i kolegov vždy viedol k širšiemu pohľadu, k dôsledne historicky chápanej archeológii v úzkej nadváznosti na ostatné spoločenské disciplíny.

Július Tóth (nar. 22. 7. 1919). Bol vedúcim pracovníkom v štátnom podniku Plastika v Nitre. Ako zberateľ a záujemca o archeológiu sa zapojil do spolupráce s našou archeologickou spoločnosťou v roku 1974, teda pred 25-timi rokmi.

75 rokov

Štefan Šutara (nar. 1. 9. 1924). Bol pracovníkom štátneho podniku Plastika v Nitre. Jeho záujem o archeológiu sa prejavil zberateľskou činnosťou a od roku 1974 aj spoluprácou so Slovenskou archeologickou spoločnosťou.

70 rokov

Michal Dolobáč (nar. 25. 4. 1929). Členom našej archeologickej spoločnosti je od roku 1973. Pôsobí ako zberateľ v blízkom okolí Humenného. Mal veľmi dobrý prehľad o terénnych aktivitách, čo vyplývalo aj z jeho profesijného zamerania ako pracovníka v stredisku geodézie a kartografie.

RNDr. Cyril Ambros, CSc. (nar. 20. 5. 1929), prírodovedec - realizátor programu komplexného archeologického výskumu so spoluúčasťou tzv. pomocných vied. V Archeologicom ústave SAV začal pracovať v roku 1953. Archeozoológia získala jeho pričinením pramennú bázu. Reprezentoval svoju vednú disciplínu i pracovisko Archeologickeho ústavu SAV v Nitre na viacerých medzinárodných podujatiach ako člen International Council of Archaeozoology so sídlom v Groningen, aj ako člen Komisie pre štúdium biologických materiálov pri Union Internationale d'Archeologie Slave.

65 rokov

Prof. PhDr. Jozef Vladár, DrSc., člen korešpondent SAV (nar. 20. 1. 1934), v rokoch 1958 až 1979 a od roku 1990 opäť vedecký pracovník Archeologickeho ústavu SAV v Nitre, v ktorom pôsobil aj ako zástupca riaditeľa. V rokoch 1979-1990 bol riaditeľom Encyklopedického ústavu SAV a v rokoch 1975-1987 zástupcom podpredsedu SAV. Dekanom Filozofickej fakulty UK v Bratislave bol v r. 1988-1989 a jedno desaťročie bol predsedom Slovenskej archeologickej spoločnosti. Zameriava sa na problematiku eneolitu a predovšetkým doby bronzovej. Je autorm a spoluautorom viacerých monografických

prác a vyše 170 štúdií a príspevkov. V súčasnosti je tiež riadnym profesorom na Katedre archeológie Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Prof. PhDr. Tatiana Štefanovičová, CSc. (nar. 10. 3. 1934). V rokoch 1958-1963 pracovala v Mestskom múzeu v Bratislave a v tom období viedla výskum Bratislavského hradu. Od roku 1963 pôsobí na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Špecializuje sa na výskum slovanského obdobia. Je autorkou alebo spoluautorkou niekolkých monografických prác, zostavovateľkou a spoluautorkou publikácie Najstaršie dejiny Bratislavu a autorkou ďalších štúdií a príspevkov.

PhDr. Adrian Vallašek (nar. 17. 5. 1934). V rokoch 1958 až 1986 postupne pracoval v Slovenskom národnom múzeu v Martine, v Mestskom múzeu v Bratislave, v Slovenskom ústave pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Bratislave a v Archeologicom ústave SAV v Nitre. Od roku 1986 pôsobí v Archeologicom múzeu SNM v Bratislave, v ktorom bol od roku 1990 aj riaditeľom. Zameriava sa na problematiku stredoveku a hlavne na náročný výskum hradov a mestských jadier. Zhodnoteniu tejto činnosti sú venované jeho štúdie a v spoluautorstve aj dve monografické práce.

František Javorský (nar. 4. 6. 1934). V rokoch 1958 až 1976 pracoval vo Vlastivednom múzeu v Spišskej Novej Vsi a v rokoch 1976 až 1990 v Archeologicom ústave SAV - v expedícii Spiš. V súčasnej dobe je uvoľnený pre vykonávanie poslaneckej funkcie. Zaslúžil sa o systematický prieskum spišského regiónu, v ktorom realizoval aj mnohé výskumy, najmä v časnohistorických sídlisk, stredovekých sakrálnych stavieb a mestských jadier.

PhDr. Darina Bialeková, CSc. (nar. 6. 7. 1934), vedecká pracovníčka Archeologickeho ústavu SAV v Nitre, kde pôsobila aj vo funkcii vedúcej oddelenia včasného stredoveku a ako členka grantovej komisie pri SAV. Od roku 1990 bola predsedníčkou Slovenskej archeologickej spoločnosti. Patrí k po predným bádateľom v odbore slovanskej archeológie s dôrazom na počiatky slovenských národných dejín. Je autorkou jednej a spoluautorkou viacerých monografií, zostavovateľkou a spoluautorkou dvojzväzkovej práce Pramene k dejinám osídlenia Slovenska z konca 5. až z 13. storočia a autorkou ďalších 150 štúdií a príspevkov.

60 rokov

Viola Haršániová (nar. 24. 1. 1939) je tiež členkou našej archeologickej spoločnosti. Svojím pedagogickým pôsobením na mladých ľudí v okolí Mojmírov-

vieč prispela k rozhladenosti mladej generácie a k rozšíreniu ich poznania aj o archeológiu.

PhDr. Mária Záčsková (nar. 9. 3. 1939) - dlhoročná pracovníčka SNM v Bratislave, vedúca dokumentačného oddelenia Archeologického ústavu. Po absolvovaní Osvetovej školy v Bratislave nastúpila ako lektorka v bratislavskom Mestskom múzeu. V januári 1959 prešla do Slovenského národného mú-

zea. Práca v novootvorenom Archeologickom ústavu (v roku 1969) ju natol'ko zaujala, že v rokoch 1971-1973 sa zúčastňovala aj na terénnom výskume v Bratislave-Rusovciach. Svoje vedomosti si rozširovala štúdiom archeológie na Filozofickej fakulte UK v Bratislave, ktoré ukončila v roku 1981. V roku 1987 vykonala rigorózne skúšky na Filozofickej fakulte J. E. Purkyně v Brne a získala titul PhDr.

Redakcia

OPUSTILI NAŠE RADY

Dňa 10. 12. 1998 náhle, vo veku 72 rokov, zomrel **PhDr. Igor Hrubec** (nar. 16. 10. 1926 vo Fiľakove). Gymnázialné štúdium absolvoval v Michalovciach a v Lučenci, vysokoškolské štúdium histórie a filozofie v rokoch 1946-50 na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Po absolventskej praxi v Historickom ústavе SAV v Bratislave v r. 1951 prestúpil do Štátneho archeologického ústavu v Martine. V r. 1953 až 1962 pracoval ako odborný pracovník v Slovenskom národnom múzeu v Martine, kde sa venoval múzejníckej, výskumnnej aj vedecko-popularizačnej práci. V čase martinského pôsobenia napísal Sprievodcu po zbierkach SNM, viaceru scenárov k výstavám, pracoval v niekoľkých redakčných radách a prínomosom boli aj jeho terénne výskumy, napr. lužického pohrebiska v Martine (Háj), sídliska púchovskej kultúry v Sučanoch (Slovenská archeológia 9, 1961, s. 209-218), stredovekého hrádku v Šiatorožskej Bukovinke (Archaologia historica 7, 1982, s. 311-316). Od roku 1963 až do odchodu do penzie (1992) pracoval v Archeologickom ústavе SAV v Nitre. Hned po príchode do Nitry sa podieľal na príprave a realizácii výstavy Veľká Morava (1963-64). Počas pôsobenia v Archeologickom ústavе SAV sa zameral predovšetkým na problematiku stredovekej archeológie, a to tak v teoretickej oblasti (s referátmi sa zúčastnil na mnohých domácich i medzinárodných konferenciach a kongresoch, je autorom štúdie

ku chronológií stredoveku na Slovensku - Slovenská archeológia 28, 1980, s. 229-237 atď.), ako aj v oblasti výskumnej. Robil výskum v Koši, na Piargoch pri Kremnici v okolí Kostolíka sv. Jána, záchranné akcie v Kremnici, Nitre a na ďalších lokalitách, ale z hľadiska problematiky stredoveku prioritné miesto mal jeho výskum zanikutej stredovekej dediny v Dolnom Poltári. Žiaľbohu, monografické vydanie tejto významnej lokality ostalo len v rozpracovanom koncepte. PhDr. I. Hrubec ako člen Ústredného výboru Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny veľmi účinne presadzoval požiadavku ochrany archeologických pamiatok. Treba zdôrazniť ešte jednu oblasť jeho aktivity - s veľkou pedantériou a zodpovednosťou niekoľko funkčných období robil hospodára v Slovenskej archeologickej spoločnosti pri SAV.

PhDr. I. Hrubec aj po odchode do dôchodku až do posledných dní svojho života udržiaval kontakt s Archeologickým ústavom SAV a kolegami, rád sa zúčastňoval na všetkých podujatiach, ktoré súviseli s jeho odbornou profiláciou a často veľmi účinne vystupoval v diskusiách, resp. zaujímal stanovisko k riešeniu nadhodených problémov. S Dr. Igorom Hrubcom, osobitým, vzdelaným a široko rozhľadeným človekom odišiel jeden z predstaviteľov staršej generácie archeológov.

D. Bialeková

* * * * *

Vo veku nedožitých 63-och rokov dňa 14. 2. 1999 navždy odišiel **PhDr. Igor Keller** (nar. 26. 8. 1936 v Bratislave). V r. 1953-1958 absolvoval štúdium archeológie na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Pracoval začal v Západoslovenskom múzeu v Trnave, kde bol istú dobu vedúcim historického oddelenia. Venoval sa múzejníckej práci, tiež záchranným výskumom v okolí Trnavy i priamo v meste. V r.

1967 prešiel do Mestského múzea v Bratislave a tu zotrval až do konca svojej aktívnej pracovnej činnosti. Svoj záujem zameral na slovanskú problematiku Devína a okolia, nadviažuc na regionálny výskum J. Eisnera a L. Kraskovskej. V r. 1968-1977 v obci Devín v blízkosti neskororománskeho kostola odokryl slovanské pohrebisko z 9. storočia (122 hrobov), ktoré popri samostatných článkoch tvorí aj

parciálnu časť kolektívnej monografie o Devíne (V. Plachá, J. Hlavicová, I. Keller: Slovanský Devín. Bratislava 1990). PhDr. I. Keller má za sebou aj bohatú odbornú, výstavnícku (okrem iného sa podielal na budovaní lapidária v Rusovciach, je autorom scenára archeologickej expozície v Mestskom múzeu) a vedecko-popularizačnú činnosť. Málokto z nás vie o jeho nevšedne dobrej spolupráci s mládežou, ktorú oboznamoval s archeológiou a učil ju

vážiť si a zachraňovať národné kultúrne dedičstvo. V r. 1972 primátor mesta Bratislavu udelil PhDr. I. Kellerovi pamätnú striebornú medailu za zásluhy. V posledných rokoch choroba spôsobila Igorovi Kellerovi imobilnosť a tým aj určitú uzavretosť od spoločnosti, avšak až do konca svojho života ostal skromným, trpezným, korektným, citlivým a jemným človekom, priateľom a kolegom.

D. Bialeková

* * * *

OZNAM

Etno - archeologická komisia pri SAS a SNS si Vás dovoluje pozvať na konferenciu **ETNOS A MATERIÁLNA KULTÚRA**, ktorá sa uskutoční vo štvrtok 10. júna 1999 od 9. hod. na Filozofickej fakulte UK v Bratislave v miestnosti č. 328 (knižnica Katedry archeológie).

* * * *

REDAKČNÁ VÝZVA

Redakcia Informátora SAS pri SAV oznamuje všetkým záujemcom o uverejnenie príspevkov, že rukopisy spolu s obrazovými prílohami a disketou môžu priebežne zasielať na adresu uvedenú v tiráži (anonsy o akciách, ktoré sa realizovali alebo sa budú realizovať, o nových knihách, projektoch, výskumoch, nálezoch, jubileánoch členov SAS, teda o všetkom, čo súvisí s činnosťou Slovenskej archeologickej spoločnosti a so záujmami jej členov.

Vydáva Slovenská archeologická spoločnosť pri SAV v Nitre (Akademická 2, 949 21 Nitra).

Hlavný redaktor: PhDr. D. Čaplovíč, CSc., zodpovedná redaktorka: PhDr. G. Březinová, CSc., výkonná redaktorka: Mgr. D. Fábiková. Redakčná rada: PhDr. Z. Farkaš, PhDr. M. Lamiová, CSc., PhDr. M. Salaš. Počítačová sadzba: Z. Turzová. (Na embléme pintadera zo 6. stor. pred n. l. zo Smoleníc. Návrh a grafické stvárnenie J. Marettová.)